

Aan: de leden van de Vaste Kamercommissies VROM
en Buitenlandse Zaken
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Cc: De ministers van Milieu, Landbouw, Economische Zaken,
en de minister voor Ontwikkelingssamenwerking

Datum: 28 juni 2007
Onderwerp: Algemeen Overleg, Duurzame Productie Biomassa, 4 juli 2007

Geachte Kamerleden,

Wij schrijven u aan de vooravond van het Algemeen Overleg over duurzame productie van biomassa, 4 juli a.s. en verzoeken u onderstaande overwegingen en aanbevelingen mee te nemen in uw beraadslagingen.

Ondergetekende milieu -en ontwikkelingsorganisaties zien de inzet van biobrandstof als slechts één van de instrumenten die Nederland op het terrein van klimaatsbeleid ter beschikking staat. We dringen aan op aandacht voor een aantal andere instrumenten: investeringen in tweede generatie biobrandstof technologieën en in andere *bewezen* duurzame vormen van energieopwekking, het stimuleren en marktrijp maken van nieuwe technologieën, verminderen van energieconsumptie en verhoging van energie efficiency. Hierbij geldt voor ons dat biobrandstof slechts een tijdelijke remedie kan zijn, waarbij aantoonbaar het 'middel niet erger dan de kwaal' moet zijn. Daarom bepleiten we dat de Tweede Kamer de hoogste prioriteit geeft aan het effectief waarborgen van duurzaamheid, en dit laat prevaleren boven de wens zo snel mogelijk grote volumes biobrandstof te importeren. Met de criteria van de Commissie Cramer is een belangrijke basis gelegd voor het verduurzamen van geïmporteerde biobrandstof. We zijn echter van mening dat de criteria op een aantal punten moeten worden aangescherpt. Bovendien moet op zo kort mogelijke termijn een adequaat implementatie protocol worden ingevoerd om naleving van deze criteria te toetsen. Hierbij gelden de volgende overwegingen.

Ten eerste, de komende 2 à 3 jaar zal het overgrote deel van de te importeren biobrandstof bestaan uit palmolie (voornamelijk uit Indonesië en Maleisië), ethanol (Brazilië) en in mindere mate soja (voornamelijk uit Brazilië, Paraguay). De Tweede Kamer zelf heeft bij herhaling geconstateerd dat productie van deze grondstoffen leidt tot zeer hoge sociale en milieuschade, zoals land- en arbeidsconflicten, uitbuiting, ontbossing, bosbranden en CO2 emissies. De Kamer heeft middels een aantal moties de regering opgeroepen om maatregelen treffen gericht op duurzaamheid en alternatieve vormen van economische ontwikkeling (bijvoorbeeld de motie Ormel, 16 november 2005 ten aanzien van Kalimantan, Indonesië¹).

Ten tweede, de huidige grootschalige en op export georiënteerde productie van biomassa leidt in veel gevallen tot verdringing van kleine producenten. Dit geldt in het bijzonder voor kleine boeren en inheemse volken, waarvan de cultuur en bestaansbasis (veelal gebaseerd op bosbijproducten zoals honing en rotan) door expansie van grootschalige plantages in de knel komen. Deze ontwikkeling staat haaks op het realiseren van de *Millenium Development Goals* (MDG's). Duurzaamheid impliceert dat er meer aandacht is voor alternatieve productiemodellen, dat lokale duurzame en betaalbare energievoorziening wordt vergroot en

¹ Andere relevante moties in dit kader zijn van Van der Ham c.s., 18 mei 2006 (30305 nr. 20), Vendrik c.s., 18 mei 2006 (30305 nr. 17) en Van der Ham en Samsom, 7 september 2006 (28665 nr. 72)

externe energieafhankelijkheid kan worden verminderd. Voorkomen moet worden dat Nederlandse/ Europese import van biomassa ten koste gaat van ontwikkeling van duurzame energieopwekking in de producentenlanden zelf. In veel gevallen hebben de producerende landen de biomassa, en de voor productie van biobrandstof benodigde water en nutriënten zelf hard nodig en kan dit een bijdrage leveren aan de eigen ontwikkeling en armoedebestrijding – in het bijzonder op het niveau van huishoudens, bedrijvigheid en transport. Productie van biobrandstoffen voor de lokale- en exportmarkt kan voor kleine producenten in ontwikkelingslanden interessant zijn en zou vanuit OS-perspectief onderzocht en gestimuleerd moeten worden.

Ten derde zijn we bezorgd over de mogelijk zeer vergaande verschuivingeffecten (ontbossing, druk op landbouw areaal) van de door de Europese vraag aangejaagde productie van biobrandstoffen. Op dit terrein heeft de regering onvoldoende instrumentarium beschikbaar. Directe en indirecte verschuivingeffecten spelen op lokaal, regionaal en macro niveau en hebben vergaande consequenties voor voedselzekerheid en verdere aantasting van biodiversiteit van bossen en andere ecosystemen. Het rapport van de projectgroep Cramer zelf geeft aan dat duurzaamheidscriteria alleen niet voldoende zijn, en dat er tevens beleid op macroniveau nodig is. Een voorbeeld hiervan is juist de mogelijke concurrentie van biomassaproductie met voedselvoorziening en natuur. De projectgroep wijst dit mede toe aan het ontbreken van nationale landgebruikplanning en stelt zelf dat de afwezigheid hiervan *“de Nederlandse overheid voor een politieke afweging plaatst: biomassa uit het land van herkomst verbieden of anderszins beperkingen op te leggen aan de hier geproduceerde biomassa”*.

Ten vierde, zowel de aanscherping van de criteria van duurzaamheid voor biomassa als het implementatieprotocol voor het toetsingskader duurzaam geproduceerde biomassa zijn wat ons betreft voorwaarden om de duurzaamheid van geïmporteerde biomassa te kunnen garanderen. Aanscherping van criteria is nodig ten aanzien van broeikasgas besparing, het voorkomen van concurrentie met lokale voedselproductie en –energievoorziening, en met lokale landrechten. Nederland moet hierbij binnen de Europese Unie het initiatief nemen. Wij willen benadrukken dat Zuidelijke producentenlanden vooralsnog niet de capaciteit en middelen hebben voor toepassing van een dergelijk toetsingskader, waardoor men niet op alle terreinen verificatie van duurzaamheid kan waarborgen. Collega organisaties in deze landen wijzen er bovendien op dat een geïnformeerd publiek en politiek debat over de productie en export van biobrandstoffen vrijwel ontbreekt.

Ten vijfde, verificatie mag niet worden beperkt tot enkel een rapportageverplichting, zoals thans op een aantal onderdelen wordt voorgesteld. Daarbij dient helder te zijn wie voor de bewijslast verantwoordelijk is en wie voor de controle. Voor ons zijn dit belangrijke elementen van een overtuigend sociaal-ecologisch verificatiesysteem met een geloofwaardige klimaat-effect toets. Voor de *Round Table on Sustainable Palm Oil (RSPO)* geldt dat een dergelijk systeem eind van het jaar gereed is, waarbij dient te worden opgemerkt dat de RSPO zelf aangeeft dat additionele criteria en verificatie voor meting van broeikasgassen nog ontwikkeld dienen te worden. Hoe moeilijk dit is bleek tijdens het gesprek dat enkele van de ondergetekende organisaties hadden met de Maleisische delegatie onder leiding van de Minister of Plantation Industries, Datuk Peter Chin op 4 juni jl.

Zonder een sluitend toetsingskader duurzaam geproduceerde biomassa is het onwenselijk om grootschalige import van biomassastromen van overheidswege te stimuleren en te verplichten, zoals in het geval van voorgeschreven bijmenging. Mede omdat de markt voor biomassa door overheidsingrijpen wordt gestuurd dient dezelfde overheid garanties te bieden dat de ambitieuze doelstellingen omtrent biobrandstof ook werkelijk aantoonbaar op duurzame wijze kunnen worden bereikt.

Op basis van bovengenoemde overwegingen willen we u graag de volgende concrete aanbevelingen in overweging geven:

1. Nederland dient bij de komende Milieuraad het voorstel in om de verplichte bijmenging van 5.75% biobrandstoffen afhankelijk te maken van de beschikbaarheid van *bewezen* duurzame biomassa.
2. Nederland bevordert de import van biomassa pas nadat het toetsingskader voor duurzaam geproduceerde biomassa (de Cramer criteria) is aangescherpt en volledig verifieerbaar is. Het toetsingskader mag niet worden beperkt tot enkel een rapportageverplichting. Na de invoering van het toetsingskader gaat Nederland niet-duurzame biomassa weren.
3. Nederland gaat in Kalimantan en elders duurzame alternatieven voor grootschalige plantage verbouw van energiegewassen identificeren en financieel ondersteunen, conform boven genoemde moties, i.h.b. de motie Ormel (30300V/Nr 18)
4. Nederland gaat actief en financieel bijdragen aan capaciteitsversterking in productielanden op het terrein van monitoren en verificatie, evenals met betrekking tot de totstandkoming van een goed geïnformeerd maatschappelijk debat in die landen.
5. Nederland gaat versneld investeren op het terrein van duurzame energievoorziening, o.a. uit zon en wind.

We wensen u succes met uw beraadslagingen.

Met vriendelijke groeten,

Paul Wolvekamp
Both ENDS

Bob van Dillen
Cordaid

Mede namens de volgende organisaties:

HIVOS
ICCO-KerkinActie
IUCN Nederlands Committee
Oxfam Novib
Solidaridad
Stichting Monkey Business
Stichting Natuur & Milieu
Vereniging Milieudefensie
Vereniging van COSsen
Wereld Natuur Fonds

Voor nader toelichting: Paul Wolvekamp (Tel: 030-2732038, Mobiel: 06-45530641), Bob van Dillen (Mobiel: 06-22568975)